

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку

ЗАТВЕРДЖУЮ

Дека́н факультету фінансів та
обліку
Андрій КІЗИМА
«30» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«30» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій
Святослав ПИТЕЛЬ
«30» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «**Фінансовий та управлінський облік**»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність - 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма – «Фінансовий менеджмент»

Кафедра обліку і оподаткування

Форма навчання	Курс	Се- местр	Лекції (год.)	Практичних (год.)	ІРС (год.)	Тре- нінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік, (сем.)
Денна	IV	7	32	14	3	8	93	150	7
Заочна	IV	7	8	4	-	-	138	150	7

Тернопіль - ЗУНУ

2024

30.08.2024
[Підпис]

Робочу програму склали: к.е.н., доц. Павло ДЕНЧУК

к.е.н., доц. Ірина ОМЕЦІНСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри обліку і оподаткування, протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри обліку і

оподаткування, д.е.н., професор Зеновій-Михайло ЗАДОРОЖНИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (протокол № 1 від 30.08. 2024 р.).

Голова групи забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», д.е.н., професор

Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПП «Фінансовий менеджмент», д.е.н., професор

Наталія СПАСІВ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінансовий та управлінський облік»

I. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

Дисципліна - Фінансовий облік	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 - «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни: Вибіркова компонента Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів - 3	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки: Денна - 4 Заочна - 4 Семестр: Денна - 7 Заочна - 7
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна - 32 год. Заочна - 8 год. Практичні заняття: Денна - 14 год. Заочна - 4 год.
Загальна кількість годин - 150		Самостійна робота: Денна - 93 год. Тренінг - 8 год. Заочна - 138 год. Індивідуальна робота Денна - 3 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання 7 семестр - 10 год., з них аудиторних - 3 год.		Вид підсумкового контролю - залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Фінансовий та управлінський облік» належить до блоку вибіркових дисциплін.

Метою дисципліни є вивчення, систематизація та закріплення теоретичних та практичних знань щодо принципів побудови та організації фінансового та управлінського обліку. Значна увага приділяється новим тенденціям в розвитку обліку та його передовій практиці, що зумовлено переглядом деяких традиційних форм і методів здійснення облікового процесу.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Головним завданням курсу «Фінансовий та управлінський облік» є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок щодо відображення облікової інформації стосовно економічних процесів в системі управління суб'єктами господарювання в рамках існуючого нормативно-правового забезпечення, в тому числі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів обліку, а також отриманням теоретичних знань щодо інтеграції міжнародної облікової практики у вітчизняну. Дисципліна забезпечує розуміння особливостей обліку доходів, витрат (за різних систем обліку і калькулювання) та фінансових результатів підприємств з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

Змістовий модуль 1. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Тема 1. Організаційні та методичні аспекти фінансового обліку.

Сутність бухгалтерського обліку, сфера застосування, мета і завдання.

Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку.

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Система оподаткування та її вплив на побудову бухгалтерського обліку. Поняття облікової політики підприємства як внутрішнього нормативного документу. Принципи побудови бухгалтерського обліку.

Загальна схема ведення бухгалтерського обліку на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 2. Облік необоротних активів та фінансових інвестицій.

Поняття та види необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів. Оцінка основних засобів, інших необоротних матеріальних та нематеріальних активів.

Порядок формування первісної вартості основних засобів та їх облік залежно від джерел їх надходження.

Методи нарахування амортизації і облік зносу основних засобів.

Облік витрат на проведення ремонтів та інших поліпшень основних засобів.

Облік вибуття та ліквідації основних засобів.

Особливості обліку малоцінних необоротних матеріальних активів.

Облік руху нематеріальних активів, нарахування амортизації.

Поняття та види фінансових інвестицій та їх оцінка. Види і облік короткострокових та довгострокових фінансових інвестицій.

Тема 3. Облік оборотних активів.

Поняття та види виробничих запасів. Оцінка виробничих запасів.

Аналітичний облік надходження і витрачання виробничих запасів. Синтетичний облік руху виробничих запасів.

Особливості обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів.

Облік готівкових грошових коштів. Аналітичний та синтетичний облік касових операцій. Облік операцій на поточних рахунках в банках в національній валюті та іноземній валюті. Синтетичний облік операцій на поточному та інших рахунках в банках. Облік розрахунків банківськими корпоративними спеціальними платіжними засобами.

Поняття та види дебіторської заборгованості. Оцінка поточної та довгострокової дебіторської заборгованості, порядок її відображення у фінансовій звітності. Облік дебіторської заборгованості за товари, роботи й послуги. Порядок розрахунку та облік сумнівних боргів. Облік іншої дебіторської заборгованості. Довгострокова дебіторська заборгованість та її відображення в обліку.

Тема 4. Облік поточних та довгострокових зобов'язань.

Загальні поняття про зобов'язання й забезпечення, їх класифікація, оцінка та умови визнання.

Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками.

Документальне оформлення та порядок нарахування заробітної плати за відпрацьований час та невідпрацьований час. Облік утримань із заробітної плати. Порядок нарахування та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).

Структура платежів до бюджету та облік їх розрахунків.

Облік розрахунків за іншими операціями.

Облік короткострокових і довгострокових кредитів банку.

Облік короткострокових та довгострокових векселів у національній та іноземній валюті.

Облік довгострокових зобов'язань за облігаціями, та з оренди.

Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями.

Облік податкових та інших довгострокових зобов'язань.

Тема 5. Облік витрат, доходів та фінансових результатів в системі фінансового обліку.

Поняття, визнання витрат, їх склад та оцінка. Структура прямих витрат та їх облік. Облік загальнопромислових витрат. Зведений облік витрат на виробництво. Облік витрат періоду основної діяльності. Облік витрат неосновної діяльності.

Готова продукція, її характеристика та класифікація. Документальне оформлення руху готової продукції. Аналітичний і синтетичний облік готової продукції. Облік реалізованої продукції.

Поняття доходів, їх склад та оцінка. Облік доходів операційної діяльності. Облік доходів від неопераційної діяльності.

Формування та облік фінансових результатів діяльності підприємства.

Тема 6. Облік власного капіталу.

Капітал підприємства та його структура.

Порядок формування зареєстрованого капіталу та його облік на підприємствах різних форм власності.

Облік неоплаченого та вилученого капіталу, капіталу в дооцінках, додаткового та резервного капіталу.

Облік формування нерозподіленого прибутку та непокритих збитків.

Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів. Облік цільових надходжень та цільового фінансування.

Змістовий модуль 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 7. Сутність управлінського обліку. Класифікація та поведінка витрат в системі управлінського обліку.

Сутність і зміст управлінського обліку, його предмет та метод. Відмінності між фінансовим та управлінським обліком. Історія розвитку управлінського обліку.

Напрями обліку витрат на виробництві і класифікація витрат. Класифікація виробничих витрат для визначення собівартості виробленої продукції і одержаного прибутку. Класифікація витрат для прийняття рішень і планування. Класифікація витрат для здійснення процесу контролю і регулювання. Класифікація витрат за видами господарської діяльності. Поведінка витрат.

Тема 8. Системи калькулювання за методами повних і змінних витрат.

Сутність та види собівартості продукції (робіт, послуг).

Характеристика методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). Простий, позамовний, попроцесний та попередільний методи обліку витрат.

Система обліку «директ-костинг» і її характеристика. Система обліку і управління «абзорпшин-костинг» та її суть. Система обліку та управління «ABC-костинг» та її суть.

Тема 9. Бюджетування на підприємстві.

Бюджетування: суть, мета і призначення. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.

Тема 10. Структура та техніка складання фінансової й управлінської звітності

Структура фінансової звітності: склад та підготовка інформації.

Порядок підготовки фінансованої звітності за національними стандартами бухгалтерського обліку.

Формування фінансової звітності за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Принципи, методика і техніка підготовки управлінської звітності.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

(денна форми навчання)

Тема	Кількість годин					Контрольні заходи	
	Лекційні заняття	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг		
Змістовий модуль 1. Фінансовий облік							
Тема 1. Організаційні та методичні аспекти фінансового обліку	1	-	6			4	Поточне тестування
Тема 2. Облік необоротних активів та фінансових інвестицій	3	1	8	0,5			Поточне тестування
Тема 3. Облік оборотних активів	3	1	8				Поточний контроль
Тема 4. Облік поточних та довгострокових зобов'язань	4	2	10	0,5			Поточний контроль
Тема 5. Облік витрат, доходів та фінансових результатів в системі фінансового обліку	3	2	10	0,5			Поточний контроль
Тема 6. Облік власного капіталу	2	1	4				Заліковий модуль
Змістовий модуль 2. Управлінський облік							
Тема 7. Сутність управлінського обліку. Класифікація та поведінка витрат в управлінському обліку.	4	2	12	0,5			Поточний контроль
Тема 8. Системи калькулювання за методами повних і змінних витрат	4	2	12	0,5		4	Поточне тестування
Тема 9. Бюджетування на підприємстві	2	1	8				Поточний контроль
Тема 10. Структура та техніка складання фінансової й управлінської звітності	6	2	15	0,5			Заліковий модуль
Разом	32	14	93	3	8		Залік

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин		
	Лекційні заняття	Практичні заняття	СРС
Змістовий модуль 1. Фінансовий облік			
Тема 1. Організаційні та методичні аспекти фінансового обліку	0,5	-	8
Тема 2. Облік необоротних активів та фінансових інвестицій	0,5	-	10
Тема 3. Облік оборотних активів	0,5	-	10
Тема 4. Облік поточних та довгострокових зобов'язань	1	-	16
Тема 5. Облік витрат, доходів та фінансових результатів в системі фінансового обліку	1	2	16
Тема 6. Облік власного капіталу	0,5	-	9
Змістовий модуль 2. Управлінський облік			
Тема 7. Сутність управлінського обліку. Класифікація та поведінка витрат в управлінському обліку	1	1	17
Тема 8. Системи калькулювання за методами повних і змінних витрат	1	1	18
Тема 9. Бюджетування на підприємстві	1	1	14
Тема 10. Структура та техніка складання фінансової й управлінської звітності	1	1	20
Разом	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
Денна форма навчання.
Змістовий модуль 1. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Практичне заняття 1 (2 год.)

Тема: Облік необоротних активів та фінансових інвестицій. Облік оборотних активів.

Мета: Використати отримані знання щодо методів оцінки необоротних матеріальних та нематеріальних активів; засвоїти методика документування та кодування господарських операцій, пов'язаних з рухом необоротних матеріальних та нематеріальних активів за допомогою рахунків бухгалтерського обліку

Питання для обговорення:

1. Поняття та види необоротних активів та їх оцінка.
2. Порядок формування первісної вартості основних засобів та нематеріальних активів та їх облік залежно від джерел їх надходження.
3. Облік руху необоротних активів.
3. Методи нарахування амортизації і облік зносу необоротних активів.
4. Поняття та види фінансових інвестицій та їх оцінка. Види і облік короткострокових та довгострокових фінансових інвестицій.
5. Поняття та види виробничих запасів. Оцінка виробничих запасів. Аналітичний облік надходження і витрачання виробничих запасів. синтетичних облік руху виробничих запасів.
6. Облік готівкових та безготівкових грошових коштів. Їх аналітичний та синтетичний облік.
7. Поняття та види дебіторської заборгованості. Оцінка поточної та довгострокової дебіторської заборгованості, порядок її відображення у фінансовій звітності.
8. Облік поточної та довгострокової дебіторської заборгованості.

Практичне заняття 2 (2 год.)

Тема: Облік поточних та довгострокових зобов'язань.

Мета: Вивчити загальні поняття про зобов'язання, документальне оформлення, відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Питання для обговорення:

1. Загальні поняття про зобов'язання й забезпечення, їх класифікація, оцінка та умови визнання.
2. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками.
3. Документальне оформлення та порядок нарахування заробітної плати за відпрацьований час та невідпрацьований час. Облік утримань із заробітної плати.
4. Порядок нарахування та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).
5. Структура платежів до бюджету та облік їх розрахунків.
6. Облік розрахунків за іншими операціями.

7. Облік короткострокових і довгострокових кредитів банку.
8. Облік інших короткострокових та довгострокових зобов'язань.

Практичне заняття 3 (2 год.)

Тема: Облік витрат, доходів та фінансових результатів в системі фінансового обліку.

Мета: Вивчити поняття витрат та доходів, їх класифікацію, оцінку та методику обліку. Ознайомитись з формуванням та обліком фінансових результатів діяльності підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття, визнання витрат, їх склад та оцінка.
2. Структура прямих витрат та їх облік. Облік загальновиробничих витрат. Зведений облік витрат на виробництво.
3. Облік витрат періоду основної діяльності. Облік витрат неосновної діяльності.
4. Готова продукція, її характеристика та класифікація. Документальне оформлення руху готової продукції. Аналітичний і синтетичний облік готової продукції. Облік реалізованої продукції.
5. Поняття доходів, їх склад та оцінка. Облік доходів операційної діяльності. Облік доходів від неопераційної діяльності.
6. Формування та облік фінансових результатів діяльності підприємства.

Практичне заняття 4 (2 год.)

Тема: Облік власного капіталу.

Мета: Вивчити порядок формування та обліку власного, пайового, додаткового та резервного капіталу, нерозподіленого прибутку та непокритого збитку, цільових надходжень, цільового фінансування та забезпечення витрат.

Питання для обговорення:

1. Капітал підприємства та його структура.
2. Порядок формування та облік зареєстрованого капіталу на підприємствах різних форм власності.
3. Облік капіталу в дооцінках, додаткового та резервного капіталу.
4. Облік нерозподіленого прибутку та непокритих збитків.
5. Облік цільових надходжень та цільового фінансування, облік забезпечення майбутніх витрат та платежів.

Змістовий модуль 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Тема: Сутність управлінського обліку. Класифікація та поведінка витрат в управлінському обліку.

Мета: Знати етапи становлення та розвитку управлінського обліку, його об'єкти, принципи та взаємозв'язок з фінансовим обліком.

Питання для обговорення:

1. Сутність і зміст управлінського обліку, його предмет та метод.
2. Відмінності між фінансовим та управлінським обліком.
3. Історія розвитку управлінського обліку.

Практичне заняття 5 (2 год.)

Тема: Сутність управлінського обліку. Класифікація та поведінка витрат в управлінському обліку.

Мета: Знати сучасні підходи до управління витратами, вміти класифікувати витрати для цілей управління, розуміти особливості поведінки витрат

Питання для обговорення:

1. Напрями обліку витрат на виробництві і класифікація витрат.
2. Класифікація виробничих витрат для визначення собівартості виробленої продукції і одержаного прибутку.
3. Класифікація витрат для прийняття рішень і планування.
4. Класифікація витрат для здійснення процесу контролю і регулювання.
5. Класифікація витрат за видами господарської діяльності.
6. Поведінка витрат.

Тема: Системи калькулювання за методами повних і змінних витрат.

Мета: Вміти формувати собівартість продукції (робіт, послуг) за калькуляційними статтями. Розуміти особливості простого, позамовного, попроцесного, попередільного, нормативного методів обліку витрат.

Питання для обговорення:

1. Сутність та види собівартості продукції (робіт, послуг).
2. Характеристика методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).
3. Простий, позамовний, попроцесний та попередільний методи обліку витрат.

Практичне заняття 6 (2 год.)

Тема: Системи калькулювання за методами повних і змінних витрат.

Мета: Розуміти облік витрат і калькулювання за змінними витратами; знати порядок формування собівартості і фінансового результату у системах обліку «директ-костинг», «абзорпшин-костинг», «АВС-костинг». Засвоїти методику аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності й прибутку.

Питання для обговорення:

1. Система обліку «директ-костинг» і її характеристика.
2. Система обліку і управління «абзорпшин-костинг» та її суть.
3. Система обліку та управління «АВС-костинг» та її суть.

Тема: Бюджетування на підприємстві.

Мета: Володіти навиками з прогнозування витрат. Володіти технікою складання та взаємоузгодження бюджетів

Питання для обговорення:

1. Бюджетування: суть, мета і призначення.
2. Складання та взаємоузгодження бюджетів.
3. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.

Практичне заняття 7 (2 год.)

Тема: Структура та техніка складання фінансової й управлінської звітності.

Мета: Здатність застосовувати основні принципи підготовки фінансової звітності; володіти методикою підготовки даних, що ґрунтуються на інформації бухгалтерського обліку для їх включення у фінансову звітність. Знати порядок складання фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами обліку. Розуміти методику побудови управлінської звітності.

Питання для обговорення:

1. Структура фінансової звітності: склад та підготовка інформації.
2. Порядок підготовки фінансової звітності за національними стандартами бухгалтерського обліку.
3. Формування фінансової звітності за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
4. Принципи, методика і техніка підготовки управлінської звітності

Заочна форма навчання.

Практичне заняття 1 (2 год.)

Тема: Облік витрат, доходів та фінансових результатів в системі фінансового обліку.

Мета: Вивчити поняття витрат та доходів, їх класифікацію, оцінку та методику обліку. Ознайомитись з формуванням та обліком фінансових результатів діяльності підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття, визнання витрат, їх склад та оцінка.
2. Структура прямих витрат та їх облік. Облік загальновиробничих витрат. Зведений облік витрат на виробництво.
3. Облік витрат періоду основної діяльності. Облік витрат неосновної діяльності.
4. Готова продукція, її характеристика та класифікація. Документальне оформлення руху готової продукції. Аналітичний і синтетичний облік готової продукції. Облік реалізованої продукції.
5. Поняття доходів, їх склад та оцінка. Облік доходів операційної діяльності. Облік доходів від неопераційної діяльності.
6. Формування та облік фінансових результатів діяльності підприємства.

Практичне заняття 2 (2 год.)

Тема: Сутність управлінського обліку. Класифікація та поведінка витрат в управлінському обліку.

Мета: Знати етапи становлення та розвитку управлінського обліку, його об'єкти, принципи та взаємозв'язок з фінансовим обліком. Знати сучасні підходи до управління витратами, вміти класифікувати витрати для цілей управління, розуміти особливості поведінки витрат.

Питання для обговорення:

1. Сутність і зміст управлінського обліку, його предмет та метод.
2. Відмінності між фінансовим та управлінським обліком.

3. Історія розвитку управлінського обліку.
4. Напрями обліку витрат на виробництві і класифікація витрат.
5. Класифікація виробничих витрат для визначення собівартості виробленої продукції і одержаного прибутку.
6. Класифікація витрат для прийняття рішень і планування.
7. Класифікація витрат для здійснення процесу контролю і регулювання.
8. Класифікація витрат за видами господарської діяльності.
9. Поведінка витрат.

Тема: Системи калькулювання за методами повних і змінних витрат.

Мета: Вміти формувати собівартість продукції (робіт, послуг) за калькуляційними статтями. Розуміти особливості простого, позамовного, попроцесного, попередільного, нормативного методів обліку витрат. Розуміти облік витрат і калькулювання за змінними витратами; знати порядок формування собівартості і фінансового результату у системах обліку «директ-костинг», «абзорпшин-костинг», «АВС-костинг». Засвоїти методику аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності й прибутку.

Питання для обговорення:

1. Сутність та види собівартості продукції (робіт, послуг).
2. Характеристика методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).
3. Простий, позамовний, попроцесний та попередільний методи обліку витрат.
4. Система обліку «директ-костинг» і її характеристика.
5. Система обліку і управління «абзорпшин-костинг» та її суть.
6. Система обліку та управління «АВС-костинг» та її суть.

Тема: Бюджетування на підприємстві.

Мета: Володіти навиками з прогнозування витрат. Володіти технікою складання та взаємоузгодження бюджетів

Питання для обговорення:

1. Бюджетування: суть, мета і призначення.
2. Складання та взаємоузгодження бюджетів.
3. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.

Тема: Структура та техніка складання фінансової й управлінської звітності.

Мета: Здатність застосовувати основні принципи підготовки фінансової звітності; володіти методикою підготовки даних, що ґрунтуються на інформації бухгалтерського обліку для їх включення у фінансову звітність. Знати порядок складання фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами обліку. Розуміти методику побудови управлінської звітності.

Питання для обговорення:

1. Структура фінансової звітності: склад та підготовка інформації.
2. Порядок підготовки фінансованої звітності за національними стандартами бухгалтерського обліку.

3. Формування фінансової звітності за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

4. Принципи, методика і техніка підготовки управлінської звітності

6. Тренінг з дисципліни

Мета тренінгу з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» – формування у студентів критичного мислення для формування інформаційного забезпечення й обґрунтування управлінських рішень в системі управління підприємством, цілісного бачення і вирішення проблем організації та методики фінансового й управлінського обліку. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

– забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Фінансовий та управлінський облік»;

– розвинути у студентів навички з формування інформації в системі фінансового та управлінського обліку, використання теоретичних знань для розв’язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Тренінг передбачає розв’язок ситуаційних завдань відповідно до методичних рекомендацій.

7. Самостійна робота

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні нормативно-правових положень, навчальної та наукової літератури з фінансового та управлінського обліку.

Самостійна робота є одним із обов’язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни. У зв’язку з цим для набуття умінь самостійного мислення, аналізу і самоконтролю передбачено самостійне виконання кожним студентом завдань з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» згідно з методичними рекомендаціями (теоретичної частини та практичного завдання). Теоретична частина охоплює основні теми дисципліни та має на меті більш глибоке й повне засвоєння теоретичного матеріалу з принципів побудови та організації фінансового та управлінського обліку, їх методики й удосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду. Перелік тем рефератів в межах самостійної роботи:

№ з/п	Тема реферату
1	2
1.	Облікова політика підприємства: її зміст, принципи побудови
2.	Базові моделі бухгалтерського обліку
3.	Облік коштів на валютному рахунку в банку

4.	Облік електронних грошей
5.	Особливості обліку відряджень за кордон
6.	Особливості проведення інвентаризації основних засобів та інших матеріальних необоротних активів
7.	Облік зменшення корисності основних засобів і інших необоротних матеріальних активів
8.	Облік оренди основних засобів
9.	Облік малоцінних необоротних активів
10.	Нормативно-правове регулювання обліку виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід
11.	Документальне оформлення надходження виробничих запасів
12.	Документальне оформлення витрачання виробничих запасів
13.	Аналітичний та синтетичний облік виробничих запасів
14.	Облік особового складу та відпрацьованого часу працівників
15.	Порядок нарахування заробітної плати
16.	Особливості розрахунку та облік виплат працівникам за рахунок коштів загальнообов'язкового соціального страхування
17.	Загальні принципи кредитування підприємств та облік короткострокових і довгострокових кредитів банку
18.	Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками.
19.	Зведений облік витрат на виробництво
20.	Порядок визнання та облік доходів від реалізації продукції
21.	Формування та облік фінансових результатів діяльності
22.	Порядок формування статутного, пайового та іншого зареєстрованого капіталу та його облік на підприємствах різних форм власності
23.	Облік капіталу в дооцінках, додаткового та резервного капіталу
24.	Облік формування нерозподіленого прибутку та непокритих збитків
25.	Облік цільових надходжень та цільового фінансування
26.	Облік забезпечення майбутніх витрат та платежів
27.	Підготовчі роботи та техніка складання балансу
28.	Методика складання звіту про фінансові результати
29.	Формування показників фінансових результатів від операційної, фінансової та іншої звичайної діяльності
30.	Порядок формування Приміток до річної фінансової звітності
31.	Еволюція управлінського обліку
32.	Сутність і роль управлінського обліку
33.	Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку
34.	Розвиток управлінського обліку в умовах його комп'ютеризації
35.	Мета і напрями класифікації витрат
36.	Управлінський облік прямих витрат
37.	Облік загальновиробничих витрат і порядок їх розподілу
38.	Облік витрат основного і незавершеного виробництва
39.	Управлінський облік адміністративних витрат та витрат на збут
40.	Калькулювання повних і змінних витрат
41.	Собівартість продукції та методи її калькулювання
42.	Калькулювання собівартості та формування фінансових результатів за системами абзоршен-костинг та директ-костинг
43.	Система обліку і управління стандарт-кост та її характеристика
44.	Нормативний метод обліку витрат
45.	Позамовний метод обліку витрат
46.	Попередільний, попроцесний і простий методи обліку витрат і їх характеристика
47.	Організація управлінського обліку за системою ABC

48.	Функціонально-вартісний аналіз – ефективний інструмент управлінського обліку
49.	Процес прийняття рішення і релевантність облікової інформації
50.	Сутність бюджетування та його організація
51.	Складання та взаємоузгодженість бюджетів
52.	Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень
53.	Управлінська звітність: поняття, принципи розробки, використання для аналізу діяльності

Практична частина самостійної роботи передбачає виконання таких завдань:

- дослідити ринок, в якому функціонує обране підприємство (використовуючи інформацію Державної служби статистики України), ціни на ринку на аналогічну продукцію;
- вивчити організаційну структуру управління підприємства;
- вивчити порядок формування собівартості продукції та види витрат за різними напрямками їх поділу;
- підготувати рекомендації щодо системи бюджетування досліджуваного підприємства;
- визначити основні напрями вдосконалення системи управлінського обліку на підприємстві.

Крім того, за результатами вивчення теоретичного матеріалу студенти розв’язують наскрізну задачу, яка включає взаємопов’язані задачі з фінансового обліку. Завдання передбачає складення: бухгалтерських проведення з наданого переліку господарських операцій; оборотно-сальдової відомості за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку; звіту про фінансовий стан (балансу), звіту про сукупний дохід (звіту про фінансові результати).

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- залік.

9. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються

конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навиків за шкалою Університету здійснюється на основі модульно-рейтингової системи контролю знань і передбачає стимулювання систематичної, ритмічної, самостійної роботи студентів, підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань, визначення рейтингу студента, запровадження здорової конкуренції між студентами у навчанні і розвитку творчих їх здібностей. Модульно-рейтинговий контроль здійснюється на основі попередньо визначених змістових модулів, які є логічно завершеними частинами теоретичного та практичного навчального матеріалу за окремими етапами вивчення дисципліни. Отриманий рівень знань студента з усіх видів виконуваних робіт по дисципліні (теоретична підготовка, практична робота, тренінг) оцінюється як за національною шкалою, так і шкалою ECTS.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять.	Модульна робота – макс. 100 балів: завд. 1 макс. 30 бал., завд. 2 - 35 бал., завд. 3 – 35 бал.	Оцінка за виконання завдань тренінгу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	1-10
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-10
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-10
5	Персональні комп'ютери	1-10
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-10
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-10
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-10
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-10
10	Google Forms	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2023. 532 с.
2. Гресь Н. Л. Фінансовий облік. Практикум: навч. посіб.; Нац. техн. ун-т «Дніпров. Політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 303 с.
3. Гудзь Н.В., Денчук П.Н, Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. І доп. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 424с.
4. Єршова Н. Ю. Стратегічний управлінський облік в умовах інноваційно-орієнтованої моделі економіки : монографія. Харків : Лібуркіна Л. М. [вид.], 2019. 391 с.
5. Задорожний З.В. Внутрішньогосподарський облік в будівництві: Монографія. Тернопіль: Екон. думка, 2006. 336 с.
6. Задорожний З.-М.В., Муравський В.В., Семанюк В.З., Омецінська І.Я. Управлінський облік: навч. посіб. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2023. 293 с.
7. Задорожний З.-М.В., Омецінська І.Я., Богуцька Л.Т. Управлінський облік: прикладі, задачі, тести: навч. посіб. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2020. 211 с.
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV/ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
9. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
10. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Денчук П.Н. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488с.
11. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт (нова редакція) / затверджено Наказом Мінрегіонбуду від 31.12.2010 р. №573 URL: <http://httpm.ua/show/2cid08543.htmls://dtkk.co>
12. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджено наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
13. Михальська О. Л., Швець В. Г. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат: монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Екон. ф-т. Київ : Кондор, 2019. 222 с.
14. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text
15. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
16. Охотнік С. І., Свічкарь Н. М. Управлінський облік: навчальний курс: від теорії до практики. Дніпро : Акцент ПП, 2023. 512 с.
17. Позняковська Н. М. Фінансовий облік: навч. посіб.; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2023. 270 с.
18. Словник термінів бухгалтерського обліку : навч. посіб. / укл. З.-М. В.

Задорожний, В. В. Муравський, І. Я. Омецінська. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. 120 с.

19. Управлінський облік : навч. посіб. / В. Я. Плаксієнко [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук В. Я. Плаксієнка. Полтава: Астроя, 2018. 250 с.

20. Управлінський облік : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко [та ін.]. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 371 с.

21. Управлінський облік : підручник / [О. В. Фоміна та ін.] ; за заг. ред. О. В. Фоміної; Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 227 с.

22. Управлінський облік : підручник / [Г. О. Партин та ін.]; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2023. 670 с.

23. Фатенок-Ткачук А. О. Фінансовий облік I, II: навч. посіб.; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Вид. 3-тє, змін. та допов. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 551 с.

24. Фінансовий облік і звітність: навч. посіб. / С. Мельник, І. Горбан, Н. Марушко. Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 387 с.

25. Шевців Л. Ю. Управлінський облік : навч. посіб. Львів : Растр- 7, 2022. 642 с.

26. Arvidsson S. (2019). Challenges in Managing Sustainable Business: Reporting, Taxation, Ethics and Governance. London: Palgrave Macmillan Cham. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-93266-8>

27. Bhimani Alnoor, Datar Srikant, Horngren Charles, Rajan Madhav. Management and Cost Accounting: 7th edition. Harlow, United Kingdom: Pearson Education Limited, 2019.

28. Clarke Peter. Managerial Accounting: Costing, Decision-Making and Control. 3rd Revised edition, Imprint Institute of Chartered Accountants in Ireland, 2016, 832 p.

29. Dauderis H. & Annand D. Jensen T., Morpurgo M. Introduction to Financial Accounting. Adapted by T. Jensen & M. Morpurgo. Lyryx Learning Inc. 2022. URL: <https://lyryx.com/introduction-financialaccounting/>

30. Gupta M., Hilmola O. K., Williams C.. ABC- and TOC-based systems: A literature review and synthesis. Cost Management (March/April), 2019, p. 25-40.

31. Horngren C. T., Dater S. M., Rajan M. V. Cost Accounting: A managerial Emphasis. 14th edition. New Delhi : Pearson Edition, 2016. P. 220-222.

32. Langfield-Smith Kim, Smith David, Andon Paul, Thorne Helen, Hilton W. Ronald. Management Accounting, Australia: McGraw-Hill Education, 2017, 1128 p.

33. Larry M. Walther. Financial Accounting. 2020. 469 p. 27. Jan Williams. Financial & Managerial Accounting. 2021.

34. Management accounting: tutorial / L. V. Hutsalenko [et al.]. Kyiv: NULES of Ukraine, 2020. 338 p.

35. Management Accounting: interactive ebook, 4th Edition / Leslie G. Eldenburg, Albie Brooks, Judy Oliver, Gillian Vesty, Rodney Dormer, Vijaya Murthy, Nick Pawsey. Wiley, 2020, 752 p. ISBN 0730369382, 9780730369387 https://books.google.com.ua/books/about/Management_Accounting.html?id=unkNxQEACAAJ&redir_esc=y

36. Raef A. Lawson. Management Accounting Case Book: Cases from the IMA Educational Case Journal, 2020, 256 p. URL: <https://www.wiley.com/en-ad/Management+Accounting+Case+Book%3A+Cases+from+the+IMA+Educational+Case+Journal-p-9781119724520>

37. Turzo, T., Marzi, G., Favino, C., & Terzani, S. (2022). Non-financial reporting research and practice: Lessons from the last decade. *Journal of Cleaner Production*, 345, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.131154>

38. Walther L.M. Principles of Accounting (free online textbook). URL: Homeprinciplesofaccounting.com

39. Weygandt J. Jerry, Kimmel D. Paul Kieso E. Donald. Weygandt's Managerial Accounting: Tools for Business Decision Making, 1st Edition, Global Edition, 2018, 704 p. URL: <https://www.wiley.com/en-us/Managerial+Accounting%3A+Tools+for+Business+Decision+Making%2C+8th+Edition-p-9781119390381>

40. Zadorozhnyy Z. –M., Muravskiy V., Semaniuk V., Gumenna-Derij M. Global management accounting principles in the system of providing resource potential of the enterprise. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. 3 (44), 63-71. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.44.2022.3765>

41. Zadorozhnyi Z.-M. V., Ometsinska I.Ya. Product total cost (work, service): organizational and methodical aspects of its formation. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. Том 4. № 31. С.152-162.